

Kilpeläinen, P. 2019. Yrkeskompetens i grundexamen inom skönhetsbranschen. Helsingfors: Nationella centret för utbildningsutvärdering.

Bakgrund. Utvärderingen gäller yrkeskompetens i grundexamen inom skönhetsbranschen. Utvärderingsmaterialet har samlats in från yrkesprov och det kompletterande material som beskriver hur dessa anordnas. Bedömningen av inlärningsresultaten inom yrkesutbildningen är utvecklande till sin karaktär, och vid genomförandet av bedömningen betonas utbildningsanordnarnas aktiva deltagande och växelverkan vid bedömningen. Ett tecken på den utvecklande karaktären är även den självvärdering som genomförs av utbildningsanordnarna samt de feedbackrapporter som lämnas till dem och utifrån vilka anordnarna kan jämföra sina resultat med nationella resultat.

Utvärderingen gällde alla studerande som inlett grundexamen inom skönhetsbranschen som grundläggande yrkesutbildning hösten 2015 och alla de enheter som ordnar utbildningen i fråga. Utvärderingsmaterial samlades in under hela utbildningen fram till slutet av vårterminen 2018.

Utvärderingsmaterialet omfattade 29 utbildningsanordnare, 767 studerande och 3 838 yrkesprov.

Yrkeskompetens. Över hälften (52 procent) av vitsorden för yrkesprov för en examensdel var berömliga, 42 procent var goda och 6 procent var nöjaktiga. Det vanligaste vitsordet för yrkesprov hos specialstuderande var god. De specialstuderande hade färre berömliga vitsord och fler goda och nöjaktiga vitsord jämfört med de övriga studerandena. Alla specialstuderande avlade yrkesproven utan anpassade mål.

Det vanligaste vitsordet hos finskspråkiga studerande var berömlig, medan det vanligaste vitsordet hos svenskspråkiga studerande var god. Det förekom även skillnader i vitsorden beroende på bedömningspraxis, utbildningsanordnare och område.

Utbildningens arbetslivsorientering. Utbildningens arbetslivsorientering genomförs rätt väl i utbildningen för grundexamen inom skönhetsbranschen. Över hälften (52 procent) av yrkesproven inom skönhetsbranschen genomfördes i arbetslivet om man även inkluderar kombinerade yrkesprov mellan arbetsplats och läroanstalt. En representant för arbetslivet deltog i bedömningen av de flesta yrkesprov. Antalet yrkesprov på arbetsplatser varierade stort mellan anordnarna. Enligt utbildningsanordnarna fanns det måttligt med arbetsplatser som lämpar sig för förvärvande av kompetens och genomförande av yrkesprov. De flesta anordnare anser att arbetsplatserna är viktiga inlärningsmiljöer och har ett etablerat samarbete med arbetslivet.

Yrkesprovets kvalitet. Den övergripande kvaliteten på utbildningsanordnarnas yrkesprov låg i genomsnitt på nivån "Under utveckling", och det förekom i vissa avseenden stora skillnader mellan

anordnarna. En särskild styrka inom yrkesproven var utvärderingen av nyckelfärdigheterna inom livslångt lärande, genomförandet av yrkesprov på läroanstalterna samt bedömningen av kompetens. Enligt anordnarna har även den kriteriebaserade och omfattande bedömningen av kompetens genomförts väl vid yrkesprov inom skönhetsbranschen. En analys av innehållet i yrkesproven visade att över hälften (55 procent) av yrkesproven inte motsvarade kraven på yrkeskompetens i examensdelen utan var alltför enkla. De flesta anordnare har hittills endast sporadiskt och i en begränsad utsträckning integrerat de gemensamma examensdelarna i yrkesproven.

Cirka var tredje arbetsplatshandledare hade genomgått utbildning inom handledning och bedömning av yrkesprov. Antalet utbildade arbetsplatshandledare varierade mycket mellan utbildningsanordnarna. Enligt utvärderingen satsar nästan alla anordnare på utvecklingen av lärarnas kompetens och utvecklingen utgör en del av den etablerade verksamheten.

Utvärderingen visar att de viktigaste utvecklingsbehoven är att säkerställa och utveckla utbildningens arbetslivsorientering och handlednings- och bedömningskompetensen hos arbetsplatshandledarna samt att säkerställa kvaliteten på yrkesprov, bedömning och inlärningsmiljöer.